

“TRAIDORES”i BURUZKO ADITU TALDEAK

Traidores dokumentala (Jon Viar, 2020)

Iraupena: 90 minutu

CENTRO MEMORIAL DE LAS
VÍCTIMAS DEL TERRORISMO
TERRORISMOAREN BIKTIMEN
OROIMENERAKO ZENTROA

MAILA

DBHko bigarren zikloa.

TENPORALIZAZIOA

Jarduera hau 120 minutuko modulu baterako pentsatuta dago. 90 minutu dokumentala ikus-
teko eta 30 minutu gainerako jarduera egiteko.

HELBURUAK

- + Gure herrialdean terrorismoak egindako ekintza izugarriak ezagutzea, damututako zenbait etakide ohien testigantzetatik abiatuta.
- + Terrorismoaren biktimen sufrimendura modu enpatikoan hurbiltzea.
- + Terrorismoaren biktimen kasuan justizia eta memoria behar direla hausnartzea.

BALIABIDEAK

Traidores dokumentala, esteka bidez esku-
ragarria, Memorial Zentroari eskatu ondoren.
Iradokitako jarduerarekin inprimatutako mate-
rialia eta boligrafoak. Gailu mugikorrek ere erabil
daitezke, hala nola smartphoneak edo tabletak.

GAITASUNAK

- + Hizkuntza-komunikaziorako gaitasuna, jar-
duera egiteko ezinbestekoa izango baitzaizu.
- + Gaitasun digitala, gailu mugikorren bi-
dez kontsultatu ahal izango duzulako eta
iradokitako jarduera osatzeko beharrezko
informazioa bilatu ahal izango duzulako.
- + Gaitasun sozial eta zibikoa; izan ere, bikti-
maren lekuan jarri beharko duzu, biktimari
egindako bidegabekeria ulertu ahal izateko,
haren minari elkartasuna adierazteko eta
bizikidetza baketsuaren alde egiteko.

EGILEA

Belén Martínez.

ADITU TALDEAK

Traidores filma ikusi ondoren, jarduera hau Balio Etikoen irakasgaia lantzen duten talde guztiei ere planteatzen zaie, pelikulan lantzen diren gaiak izaera sozial eta historiko-politikokoak direlako. Jarduera hori Bigarren Hezkuntzako azken mailetarako proposatzen da.

Helburua da pelikulan planteatzen diren gaurkotasuneko eta historia hurbileko gaiei heltzea eta gai horietan sakontzea.

Honako hauek proposatzen dira:

- + **ETAren hastapenak eta Burgosko prozesua.**
- + **ETAren atentatu terroristen amaiera. Herri-plataformak.**
- + **Erradikalizazioaren fenomenoak Espainian. Terrorismoa gurtzea.**
- + **Mehatxu jihadistak Espainian.**

Gaien hautaketa, alda daitekeena, arrazoi hauengatik egin da:

Lehenengo gaia filmaren gaiarekin bat dator.

Bigarrena ez da pelikulan jorratzen, baina proposatzen da ikasleek ETAren atentatu terroristen amaiera ezagutzeko aukera izan dezaten, duela gutxiko kontua baita, 2011 urte ingurukoa.

Atentatuak amaitu badira ere, erradikalizazioaren fenomenoak kezka sortzen die Beha-

tokiei, elkarteei eta kolektiboari, erakundeei eta Gobernuari, eta herritar gehienei.

Traidores filmak ETAren terrorismoa eta haren testuingurua baino ez ditu jorratzen. Beste terrorismo batzuk, hala nola GRAPO, Terra Lliure, FRAP, Triple A, BVE edo jihadistak, besteak beste, Terrorismoaren Biktimen Oroimenerako Zentroko unitate didaktikoetan lantzen dira.

Hala ere, *El hacha y la serpiente* antzezlanean 2004ko martxoaren 11n Espainian izandako atentatuak aipatzen dira, 11 M numeronimoaren bidez ezagunak. Madrilgo Aldirietako sareko lau trenetan egindako eraso terroristak izan ziren, intelektualki AL-Qaedatik eta Marokoko Talde Islamiko Borrokalaritik hurbil zeuden terroristek burutuak, non

193 pertsona hil eta bi mila inguru zauritu ziren.

Mehatxu jihadistak ere kezkatzen ditu agintariak, adituak eta herritarrak oro har.

Metodologia kooperatibo bat proposatzen da, informazioa bilatu eta hautatzearekin, informazioa aztertu eta eztabaidatzearekin, erabakiak hartzerakoan adostasuna lortzearekin, ikasgelan eta ikasgelatik kanpo aurkezteko edukiak prestatzearekin eta aurkezpene diseinatzearekin lotutako trebetasunak eta abileziak garatzea bultzatuko duena.

Prozesu hori amaitzeko, lana ikasgelan azalduko da talde handiaren edo gelaren aurrean, eta, ikasgelatik kanpo, Batxilergoko bigarren mailako taldeen aurrean.

METODOLOGIA: ADITU TALDEAK

Jarduera hau gauzatzeko metodologia kooperatibo bat proposatzen da, ikasleek entzuteko, parte hartzeko, galderak egiteko, informazioa eta bestelako edukiak errepikatzeko eta interpretatzeko, beste batzuentzat azaldu, laburtu eta argitu ahal ditzaten.

Kooperatiba-taldeen funtzionatu egiten dute, baldin eta kide bakoitza bere lan indibidualaren erantzule bada; beraz, eskakizun hori rolen esleipenaren bidez jaso da.

Talde handia 4 pertsonako talde txikitan banatuko da. Lehen talde hori erreferentziatzko taldea izango da ikasle guztientzat. Kide bakoitza proposatutako gai baten aditua izango da, alegia: ETAREN hastapenak eta Burgosko prozesua, ETAREN atentatu terroristen amaiera eta herri-plataformak, erradikalizazioaren fenomenoa Espainian eta terrorismoa gurtzea edo mehatxu jihadistak Espainian.

Talde txikiko kide bakoitzak aditua izango den gaia edo kategoria aukeratu ondoren, ikasgelan beste taldeetako adituak bilatu eta azpialde berri bat osatuko du: adituena.

Adibidez, ETAREN hastapenak eta Burgosko prozesuko taldeko aditua gai bera aukeratu duten kideekin bilduko da, eta denbora batez bere erreferentziatzko taldetik urrunduko da aditu bihurtzeko. Horrela, guztira 24 ikasle izanik talde handian, 4 ikasleko 6 azpialde eta 6 adituko 4 talde izango ditugu. Taldea txikiagoa bada edo ikasle-kopurua bakoitia bada, irakasleen irizpidearen arabera egingo dira taldekatzeak.

Aditu-taldeak osatu ondoren, kideek honako rol hauek hartuko dituzte:

- + **Idatzizko ikerketa dokumentaleko rola.**
- + **Ikerketa grafikoko edo ikus-entzunezko rola.**
- + **Analistaren edo kritikoaren rola.**
- + **Diseinatzailearen rola.**

Beraz, aditu-talde bakoitzean ikertzaileak, kritika-riak eta diseinatzaileak aurkituko ditugu.

Ikertzaileek hainbat iturri erabili ahal izango dituzte:

- + **Terrorismoari buruzko Azterlanen Nazioarteko Behatokia (OJET).**
- + **Terrorismoaren Biktimen Oroimenerako Zentroa (eta haren kanala Youtuben).**
- + **Egunkari nazionalak (EL Mundo, EL país, Público, La Vanguardia...) eta esparru autonomikokoak.**
- + **Blogak eta adituei egindako elkarrizketak: Florencio Domínguez, Gaizka Fernández Soldevilla, Luis de la Corte, Andrés Trapie-llo, Gorka Maneiro, Fernando Reinares, Ana Aguilera...**
- + **Ikus-entzunezko iturriak, hala nola Iñaki Artetaren dokumentalak.**
- + **Herri-plataformak: Fundación para la Libertad, Gesto por la paz, Somos Más.**
- + **Fundazioak edo biktimen elkarteak (Covite, Fernando Buesa Fundazioa, FVT) eta sare sozialetan duten jarduerak (adib.: Consuelo Ordóñez).**

Normalean, talde kooperatiboetan egiturazko rola esleitzen dizkiogu geure buruari, lan kooperatiboaren dinamikari eta haren antolaketari erantzuten diotenak. Kasu honetan, adituen rol bakoitza bikoitza da:

- + **Ikertzaileak dinamizatzaileak dira, ikertzaile grafikoekin koordinatu behar direnak, eta alderantziz.**
- + **Kritikoei informazioa katalizatzen, aztertzen eta koordinatzen dute, eta koordinatu egiten dira bai ikertzaileekin bai diseinat-**

zaileekin. Kontrol funtzioak ere hartzen dituzte, gerora diseinatzaileek hartuko dituztenak.

+ Diseinatzaileak, gainera, kide guztien artean aukeratutako aurkezleekin koordinatu behar dira.

Lan-prozesuak muntaia-katetik bereizten ez den sekuentziazio bat jarraitzen du: ikertzaile-kritikari-diseinatzaile eta aurkezle, salbuespen batekin, zenbait egoeratan dinamika noranzko bikoia baita:

Prozesuko edozein puntutan beharrezkoa izan daiteke ikertzailearen laguntza eta, berriz ere, katalizatzaileena edo kritikariena. Beraz, talde bakoitzeko kide guztiak behartuta daude prozesu osoan komunikazio antolatua eta arina izatera. Hori erraztuko duten online tresnak erabiltzea aurreikusten da:

Driven partekatutako karpeta bat, adibidez, posta elektronikoa eta mezularitza, etab.

Gainera, aditu taldeko kide bakoitzak bere esperientzia partekatu behar du bere erreferentziako edo hasierako taldeko gainerako kideekin.

FASEAK

1

Informazio-bilaketa fasea amaitu ondoren, ikertzaileak aukeratutako dokumentazioa analizatzaileei edo kritikariei emateaz arduratuko dira.

2

Analizatzaileak, katalizatzaileak edo kritikariak ere, arduratzen dira Iturri ezberdinen informazioa alderatzeaz eta gainerako taldekideei aurkezteaz, bat-etortzea eta adostasuna lortzen saiatuz. Beraz, dokumentuen lehenengo galbahea ikertzaileek aurkeztutako dokumentazioa aztertu eta bereizi ondoren egingo da.

Kontuan hartu beharreko irizpideek bikoiztasunari, zorroztasunari, laburtasunari, kalitateari, garrantziari, xehetasun-mailari, argitasunari eta abarri erantzun diezaiekete.

Igarotako denbora dela eta, lehenengo gaiari buruzko informazioa bilatzeko, ikasleen mailari dagozkio-nak baino gaitasunak aurreratuagoak behar dira. Hori dela eta, II. Eranskinean lanaren edo ikerketa dokumentalaren lehen fasea aurkeztuko da, eta grafikoa egiteke geratuko da. Talderen batek kide gutxiago baditu, egoera hori aprobeitza daiteke.

3

Bilerak

Bi saio presentzial erabiliko dira lehen informazio-galbahea eztabaidatzeko eta diseinu-fasera zer igaroko den erabakitzeko, zeina azkenean talde handiaren aurrean erakutsiko baita, baita formatua aukeratzeko ere: power point-a, bideoa, genially-a, aldizkari digitala.

Lehenengo bilera

Aditu-taldeek beren narratiba propioa eraikiko dute, eta, beraz, lehen bilera horretan, kritikariek saioa kontrolatzeko funtzioa beteko dute.

Kritikariek diseinatzaileei talde osoa ados jarri ondoren hautatutako informazioa eman behar dietenez, eta hauek diseinatzeko prest, entregatzeko epemuga bat ezarriko da. Aditu-taldeen lehen bilera amaituta, kide bakoitza bere jatorrizko erreferentzia-taldera itzuliko da, eta lortutako akordioen berri emango die bere taldekideei.

Bigarren bilera

Talde handian gaiak aurkezteko formatuak eztabaidatu eta adostu ondo-

ren, aditu talde bakoitzeko ordezkari bat edo bi aukeratzeko eta erakusketen gutxi gorabeherako iraupena edo beste alderdi batzuk adosteko beharra dagoela ikusi ondoren, adituen bigarren bilera bat egingo da. Bilera horretan, adituek aurkezpenaren formatua eta bi ordezkari aukeratu dituzte Batxilergoko taldeen aurrean azaltzeko. Diseinatzaileek kritikariak ordezkatu dituzte eta kontrol-funtzioa hartuko dute beren gain.

4

Aurkezpenak

Lehen aurkezpenean, ikasgela-taldearen aurrean, aditu talde bakoitzeko kide guztiek hartuko dute parte. Lehen aurkezpen hori Batxilergoko bigarren mailako taldeen aurrean azaldu aurreko entsegu orokor gisa proposatzen da, eta aditu-talde

bakoitzeko ordezkari bat edo bi baino ez dira joango. Erakusketen ondoren, aurkezpen onenak bozkatuko dira.

Balio Etikoak irakasgaia ematen duten irakasleek boto gehien jaso dituzten aurkezpenen artean aukeratu dute. Batxilergoko bigarren mailako ikasleei aurkezteko.

Bigarren Hezkuntzako bigarren mailako eta Batxilergoko bigarren mailako tutoreek koordinatu dituzte irakasleak, Filosofia eta Geografia eta Historia sailekin lankidetzan.

Horrela ikasten dugu Glasserren piramidearen arabera

